

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (I):

Centenarul bilanț - răfuială? – A cunoaște – nu înseamnă a înțelege!
- Publicul surâde filozof, tușește circumstanțial și așteaptă!

Centenarul bilanț - răfuială? – A cunoaște – nu înseamnă a înțelege! - Publicul surâde filozof, tușește circumstanțial și așteaptă!

La început de an, dorim tuturor românilor un an mai bun – de care fiecare cetățean să se bucure sănătos, în fiecare clipă – invitându-vă să lecturați „TRIBUNA”, singura publicație din România conectată atât la realitatea zilelor noastre cât și la memoria trecutului. În ultimii ani am obișnuit cititorii cu seriile noastre, „TRIBUNA” fiind singura publicație din România care a demarat (încă din 2013), un proiect - coerent și documentat - de promovare a cunoașterii istoriei tuturor românilor pentru marele eveniment, pe care-l sărbătorim în acest an: o sută de ani de la **MAREA UNIRE** din 1918.

Seriile de articole despre marii scriitori tribuniști: **Ioan Slavici** (anul 2015), **George Coșbuc** (anul 2016) și cel dedicat „**Memorandului**” și memorandiștilor tribuniști (2017), a familiarizat cititorii cu personalitățile sec. al XIX-lea, cu problemele timpului, dar și cu nevoile economice, social-politice și culturale ale românilor. Astăzi, nimeni nu mai poate contesta rolul cotidianului sibian „**Tribuna**” și al tribuniștilor în lungul proces de deșteptare națională, fondarea publicației de către scriitorul Ioan Slavici (la Sibiu, în 1884) contribuind salutar la efortul intelectualității române - din Transilvania și Ungaria - de a unifica cultural și apoi politic, ținuturile locuite de români.

Înainte de a pune întrebări de tipul „Cine, cum și de ce s-a făcut MAREA UNIRE”, fiecare cititor ar trebui să-și pună o întrebare: „a fost poporul român dezbinat, până în 1918?”, și-n ce

măsură toate populațiile, trăitoare pe aceste meleaguri, și-au dorit această unire? Astăzi, la un secol de la actul istoric de la Alba Iulia, avem o perspectivă istorică asupra evenimentelor și ne întrebăm dacă înțelegem cu adevărat ce s-a întâmplat în acele vremuri, de ce și pentru ce s-au sacrificat generații întregi de înaintași? Într-unul din multele sale eseuri, Mircea Eliade scria: «**A cunoaște – nu înseamnă a înțelege**. Aceasta e bine să nu se uite când se pipăie piatra din capul unghiului (...) **Chiar cunoscând nu înțelegem**. Nu e un faliment, ci o punere la punct. (eseul: „Itinerariu spiritual. Misticismul IX”).

De fapt, **ce înseamnă un CENTENAR?** Scriitorul publicist brăilean Mihail Sebastian (1907-1945), pe numele său real Iosif Hechter, a lăsat posterității o serie de scrieri, majoritatea stârnind mari controverse în societatea interbelică.

În 1927, jurnalistul Mihail Sebastian făcea o amplă analiză a semnificației unei opere, după un secol de la apariție, în articolul „CENTENARUL” (apărut în „Cuvântul” din 17 noiembrie 1927): «Centenarul este și mai mult și mai puțin decât un bilanț; e o răfuială. Incomodat de impertinența originalității, publicul surâde filozof, tușește circumstanțial și așteaptă. Până la urmă dreptatea va fi de partea lui. El este etern și egal. O sută de ani – evident cifra nu are virtuți fatidice, dar se impune prin rotunjirea ei comercială isbutesc să macine, să fărâme și să uniformizeze. Un spirit își trăește până la acest soroc tinerețea, se frământă fecund, se diversifică, se realizează și de cele mai multe ori, depășit de salturile noi ale vremii, se limitează, descrește și trece precizat, onest și mort în istorie. Atunci statuia îl prinde oportun într’o atitudine, valorificând dramatic organul, prin care personagiul a excelat. Orice fantezie este exclusă. Statua unui orator nu va fi niciodată equestră, iar aceea a unui general nu va fi lipsită de ghiulele.

Sunt consecvențe, peste care o rezolvare veridică nu calcă. Problema începe însă acolo, unde unei opere cei o sută de ani nu i-au fost nici suficienți, nici funești. Sunt cărți cu o actualitate depășind marginile secolului și existențe cu o respirație mai largă decât întinderea acestuia. Sunt oameni, care născându-se au anticipat și care deaceia vor avea să-și aștepte vremea lor adevărată – târzie dar sigură – când descoperirea lor le va compensa graba. Iată atâtea devieri dela o disciplină, ce se vrea neștirbită între limitele fixe ale termenului și atâtea grave perturbări ale unei ordini stabilite. Legea trebuie îndeplinită totuși, socotelile încheiate, valorile știute și etichetele puse. Aici începe rostul de simplificator al centenarului. În istoria literară unitatea de măsură este suta de ani. Generos de largă dimensiune, care nu cunoaște însă nuanța subdiviziunilor și a multiplilor, centenarul nu posedă nici o suplețe și nu iartă nici o excepție. De esență democrată, nu va înțelege niciodată că socotelile unei vieți cu respirația scurtă și asmatică trebuiesc verificate cu mult înainte, iar acelea ale unei existențe cu plămâni puternici și stomac activ cu mult după. Criteriul său este ceasul. Când de o sută de ori se vor fi înșiruit trei sute șezeci de zile a câte două zeci și patru de ore (oamenii vor socoti probabil veșnic anii după numărul zilelor și evenimentele după apusul soarelui, neștiind că numai în calendar preciziile de dată sunt adevărate) o lume va fi judecată. În josul unui veac linia va fi trasă și cele patru operații aritmetice îl vor rezuma concludent, cifrându-l. Un centenar e o lichidare. Este în emoția obștescă a unei astfel de pioase comemorări ceva din febrilitatea desfacerii unei prăvălii, se despachetează, se vinde eștin, se răscolește, se distruge se aruncă, se împachetează, se transportă și golindu-se un magazin, se umple o magazie. Se deschid

registrele, se strigă greșelile, se plătesc datoriile, se încheie contabilitatea și la urmă se rezumă o întreagă viață și o continuă străduință într'o cifră.

Deficit sau câștig. Atât. Un număr însemnat undeva într'un registru sfârșește o viață și uită pe veci o muncă. Întocmai această operație de lichidare în cifre și formule o îndeplinește grav centenarul. Bruschează un desnodământ și îl provoacă adulmecând moartea cu perseverență de cioclu interesat. Ridică lespezi grele și definitive prevestind de dinainte apropierea. Centenarul consumă și epuizează. Răscolește intimitățile, le strigă, le publică și le amintește în lumina exagerată a scandalului. Actualizează aparent numai valorificând amănuntul, umbrește esențialul. Și prin această trăsătură de mahalagism și cumetrie nu poate fi învinuit totuși de a răspunde unor necesități de belphegorism modern. Nu dorul de scandal și lipsa de discreție îi pricinuesc, ci numai nevoia de ordine și curățenie în istoria literară. Este o igienă elementară, care îi impune publicului în vederea unui rațional exercițiu de memorie – să condenseze și să rânduiască să eticheteze și să simplifice. Drumul către manual și către o statornică tablă de valori artistice este deschis numai de centenar. Organizată după regulile unei strategii spaniole, comemorarea nu atacă, dar hărțuește. Nu este ofensiva masei, ci numai hărțuielile grupului. Trunchiază, obosește și inactualizează. Centenarul unei opere este ciopârțirea ei. Îi spune în fragmente toate rosturile, îi amintește cariera îi prevestește viitorul, îi eternizează etichea.

Nu rămâne nimic nespus, nimic nebănuț, nimic probabil. Totul se face cu o minuțioasă exactitate, cu o dezolantă precizie de birocrat, cu grabă febrilă, care pare să răsbune așteptatea îndelungată a opiniei publice.

Și pe urmă, după ce înșfârșit formula a fost stabilită, după ce rafturilor istoriei li s'au adăugat încă un număr, după ce dicționarele enciclopedice au însemnat încă o urmă de viață și în tablele de valori s'a înseriat în loc precis încă un nume, limitat între legile ierarhiei, o tăcere grea cât veșnicia și dezolată cât uitarea coboară oportun.

Iar calendarele se răsfoiesc în căutarea viitoarei comemorări.

Centenarul este cea mai mortuară dintre sărbători. Și cea mai perfidă. **Mihail Sebastian»**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-i-131569.html>

